

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Vsufructu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

ueritate vastata ipsorum nemorum vsu ac litis aestimatione, e-
 iusque impendis multari quoque decretum est, *Ioan. Luc. d. tit.*
 14 *lib. 7. plau.* ¶ Vfus ¶ aliquando constituitur in feruis alienis, in
 quo id venit, vt ipse vsuarius tantum eorum opera ac ministerio
 vti possit, non etiam alius, neve in alium transferat, §. *item is ad*
quem de usu & habu. Poterit tamen eo cum aliis vti, veluti cum
 vxore, & vxor coniuge, cum patre, cum domino. Nectamen o-
 peras ferui locabit, nec alius vtendas concedet. Tamen secum in
 rebus alienis seruo vti poterit, vt si fundum conduxerit, poterit
 seruum in eo iubere operari, & sicut in aliis negotiis, quae ipse sus-
 ceperit faciendae vsuarius, poterit vsuarius seruis & vsuariis ancil-
 lis vti: quia illi operari videntur, non alii, *l. plenum. l. 2. §. fin. de v-*
su & habu. P. Possunt & ex re mea seruo vsuario stipulante, acqui-
 rere, vel eo per traditionem accipiente: quia in illis eius opera
 vtor, *l. per seruum. l. 4. eo. §. l. seruis. l. 2. §. l. sita legatus. l. 7. §. h. eod. tit.*
 15 ¶ Notandum ¶ autem hic plus esse in operis serui debitis, quam
 in vsu serui: quia fructus hominis in operis consistit, & in mer-
 cedibus operatum, quae capi a fructuario possunt, *l. 8. 4. de operib.*
seruor. lib. 7. P. tit. 7. & vltus quoque inest, *l. operis serui. §. de operis*
seruor. in P. l. 2. de usu & vsu. legat. lib. 3. P. tit. 2. ¶ Eadem ¶ quae de
 vsu ministerii serui dicta sunt, & in animalium vsu relicto intel-
 ligi debent, d. §. *item is qui de usu & habu.* vt possit his vti, non
 locare aliis: nisi & vsuarius talis sit, qui operas suas, & equorum
 suorum soleat locare, vt auriga, *l. plenum. §. equit. eo. tit. de usu &*
habu. Porro pecoris vsu relicto, vsuarius ad iterandum tantum
 agrum suum vti poterit, & modico tantum lacte, reliquis non v-
 ti que, neque lana neque agnis, d. *l. plenum §. sed si pecorum. eod. tit.*
 §. *sed si pecorum. eod. ap. l. iust. quia ea in fructu sunt, l. in pecudum.*
 de vsu. in P. §. in pecudum. de rer. diuis. Si boum armenti vsus re-
 linquatur, ad arandum, & ad reliqua, ad quae boues apti sunt, v-
 17 suarius vti, d. *l. plenum. §. sed si boum.* ¶ Vltus ¶ pecuniae concessus
 & qualis est vsufructus, ¶ vsuarius in hoc tenetur, *onsalium 5. §. si-
 nal. §. in h. quoniam 10. de vsufruct. earum rerum quae vsu consumuntur.*
 l. 7. P. tit. 5. licet & quando fundi vsus legatur, nam & fructus ad
 vsuarium pertinent, qui in annum ei sufficiant, *l. fundi. l. 6. de usu*
 & *habu. in P.* Et sita concessus vsus fundi, vt instructus esset et-
 18 iam & instrumentorum vsus competit, *Pompon. l. sita legatus. l. 7.*
ead. tit. ¶ Modus ¶ vtendi est, vt vsuarius sicut vsufructuarius, ca-
 ueat, de vtendo arbitrio boni viri, & de restituendo cum opus e-
 rit, *Ulpian. in leg. huc stipulationi 5. §. 1. vsufr. quemad. caue. lib. 7. P.*
tit. 9. Papin. in l. penult. eo. tit. Quare dictum est in finitione, vsu-
 esse rei alterius salua rerum substantia. In cautione, omnia dama-
 19 nis, quae ab vsuario contingunt, se refarciturum, vsuarius prom-
 misit fecerit, *l. si vsufructus. l. 6. denique de vsufruct. §. quemad.*
quis utat. l. 1. vsufr. §. quemad. caueat. leg. huc tenatur consilium 5. §.
 1. de vsufr. ear. rerum quae vsu consumuntur. ¶ Dicitur ¶ in hoc a
 commodato & precario, in quibus alicuius rei datur vsus, sed
 non salua rerum substantia, nec cum cautione damni praestandi,
 quod non refarcit qui accipit, dummodo culpa non ad sit com-
 20 modatarii, *l. si commo. in P. l. 1. tit. 6. Quamuis & maxima sit affi-*
 nitas inter commodatum & vtendum datum, *l. 1. §. 1. commo. in P.*
 20 omitto alias differentias. ¶ Debet ¶ per hanc adiectionem, salua
 rerum substantia & vsuarius domus, reficere domum vsuariam,
 si alius quam ipse non percipit commodum: si enim fructuarius
 vel proprietarius cum vsuario participaret in fructu, vterque ad
 refactionem contribuit, *l. si domus vsu. l. 9. de usu & habu.* Nec
 potest prohibere vsuarius, quin dominus, vel fructuarius fundi
 cum colat, *l. fundi. §. 1. eo. tit. P. l. si habitati. §. si. eo. quo minus cau-*
 tionem omittam, per conditionem incerti repetat, & finito v-
 21 su rem ipsam per ad exhibendum & conditione, *l. 5. §. 1. de vsufr.*
ear. rerum quae vsu consumuntur. quine iudex implore, vt eius ar-
 bitratu vsuarius vtatur, *l. si cuius. l. 5. denique consilium. de vsufr. in*
 P. Sed nec is qui pati debet alium vti, quicquam facere potest,
 quo minus is cui vsus legatus est, vel concessus vtatur, vt bonus
 paterfam. vti debet, *l. fundi. l. 6. §. si. de usu & habu.* nec deteriorem
 causam vsuarii facere, nec vsuariae rei speciem etiam in melio-
 21 rem commutare, *l. fin. eo. in P.* ¶ Quibus ¶ autem modis acquiritur
 & amittitur vsus, intelligitur in vsufructu: nam totidem ac-
 quiritur & amittitur, quibus vsufructus, §. *1. de usu & habu. l. 1.*
 22 §. *fin. de vsufr. in P.* ¶ Superioribus ¶ seruitutibus personalibus po-
 test accedere commoditas quaedam concessa praedii certis per-
 sonis: vt si tellator legauerit certae personae tantum ius ad aquam
 appellendi pecoris, vel pascendi, vt ait Papinianus, quae alioquin
 ellet realis rusticorum, *Papin. in l. pecor. 4. de seruit. rúst. praed. in*
P. lib. 8. P. tit. 3. fac. l. Meia. l. 4. §. fin. de alimen. §. cib. leg. l. 3. P. tit. 1.

Sic apud Ulpianum *lib. 1. tit. 1. Lucius Titius. §. de serui. rúst.*
sic. praed. Pompon. in l. non solum. §. 9. tale de libera. leg. lib. 3. P. tit. 3.
 Lucius Titius tradens & donans testamento aquae profluentis
 in fontem, Caio Scio digitum, in domum suam, vsuam aquae per-
 sonalem concessisse videtur, vt illa seruitus ad heredes non
 transeat Caii. Aliud exemplum in eo qui promittit coquere pa-
 nem alicuius in forno suo, quod potest dici seruitus vsus, ex quo
 ad necessitatem familiae est introducta, ex sententia Capollae in
 1. *lib. de ser. urb. praed. c. 8. nu. 3.* Sunt & alia his similia, quae plerique
 ad seruitutes in nominatas, vel iura personalia referunt, vide Ca-
 pollam in proximo citato loco. §. c. 9. nu. 2. Alii negant esse seruitu-
 tes, sicuti in specie leg. final. de seruit. urban. praed. in P. Quam-
 obrem & nos commoditatem rei diximus.

De Vsufructu. Cap. 3.

Ann. in fin. lib. 2. tit. 4.
lib. 7. P. tit. 1.
lib. 33. tit. 2. P.
lib. 3. C. tit. 33.

- 1 Vsufructus seruitus praedii est personae debita.
 - 2 Vsufructus quid, & de fructu formali & casuali.
 - 3 Fruus & vti quid, & quomodo differant, & c.
 - 4 Fructus & vsufructus differentia.
 - 5 Vsufructus pars domini, & quomodo, vide num. 16.
 - 6 Vsufructuario iuratio in eius praedictio nihil facit proprietarius.
 - 7 Vsufructuarius non cogitur per manus proprietarii accipere vsufructum.
 - 8 Vsufructus differt a Reditu.
 - 9 Res quomodo in vsufructu consideranda.
 - 10 Differentia vsufructuarius & bona fidei possessoris in fructibus colligendis & pendendis.
 - 11 Beneficiarius, sicuti sacerdotiorum vsuarii: item de male fructuum sacerdotiorum ad dispensatione.
 - 12 Vsufructuaria vxor relicta a marito instituitur liberis, nihil preter alimenta ex bonis percipit, nisi illi praecedant, vel extranei sint institui.
 - 13 Vsufructuarius non praescribit contra proprietarium, nec detoriorem substantiam vel causam vsufructus facit, & de cautione restituens.
 - 14 Testator relinquens vxori vsufructum, non potest remittere ei cautionem.
 - 15 Vsufructuarius pecuniae & mobiliam quemadmodum cauat.
 - 16 Cautio hoc exigi potest & ante irrationem rei, & tempore vsufructus.
 - 17 De cautione praestanda ab vsufructuario, si moueatur ei controuersia, quod vti fructus non possit aut debeat.
 - 18 Vsufructuarius potest propria auctoritate fructus colligere, non qui habet tantum emptionem fructuum pendendum.
 - 19 Vsufructuarius vtiur actione negatoria & confessoria.
 - 20 Vsufructuarius non debet abutere, & quae hic nomine vsufructus possit percipere ex re quae debetur.
 - 21 Vsufructuarius gregis, ex natis vel alius, debet supplere de mortua, & quando.
 - 22 Vsufructuarius quando teneatur Subrogare arbores.
 - 23 Refectio eius rei quae debet seruitutem & vsufructum, quando pertineat ad eum cui seruit, vel eum qui debet.
 - 24 Seruis vti debemus & famulis secundum qualitatem, & alioquin rei, aliter abutimur.
 - 25 Vsufructuarius debet custodiam rei, unde percipit vsufructus, praestare, vendere vel alienare non potest proprietatem, nec pignori dare.
 - 26 Proprietarius iuratio vsufructuario vendit vel oppignorat proprietatem, dummodo sit sine praedictio perceptionis vsufructus.
 - 27 Vsufructuarius potest Vendere, Locare, & Alienare vsufructum.
 - 28 Qui vsufructum acquirat, potest conductorem ex re vsufructuaria expellere.
 - 29 Vsufructuarius adiu quid possit in his facere, & quid non: proprietarius quoque, quid possit in re debente vsufructu, & quid non.
- ¶ Inter debitas personis ¶ a rebus seruitutes, & vsufructus nu-
 meratur, *l. de seruit. in P.* quia sine persona, cui acquiritur esse non potest, *Papin. in l. vsufruct. l. 6. de stipul. seru. lib. 4. P. tit. 3.* Vsufructus ¶ est ius alienis rebus vtendi fruendi, salua rerum substantia, *l. de vsufruct. in P. §. 1. eod. tit. apud Iustin. Ius, seruitutem signat in alieno. l. 1. §. fin. de rer. diuis. & verba, alienis rebus, indicant nos loqui de vsufructum, non de fructu: Nam fructus iure*

iure communi dicuntur domini rerum. Vocant hunc fructum interpres vsum fructum causalem, quia coniunctus cum sua causa id est, cum proprietate. *Florianus in rub. de usufruct. Capolla, libr. 1. de serui. cap. 4. & passim in glossa hac distinctio formalis & causalis usufructus.* Ego malo simpliciter, proprieque fructum hoc dicere. Fruus enim est re omnino gaudere. eaq; potiri ad dū addis vsum fructum, demonstras re non plane re potiri, sed vti vt fruaris tantum, & vt fructus sit in usu, quemadmodum plus est frui, quam vti, vt docet *Valia, libr. 5. elegantia, cap. 5.* Et vsum pro vtilitate fructuum adiicitur, vocant hunc *vsum fructum formalem*, quia habeat distinctam formam a proprietate separata a re, a proprietate scilicet alii competentem quam dominus proprietatis. Sic *Iulianus iuriconsultus*, inter fructum & vsum fructum, *l. vacca emtor 43. de emul. lib. 21. tit. 2.* interesse dixit: quod cum dicimus fructum rei, non ius. sed corpus demonstramus, sicuti prædiorum frumenta, & vinum, fructum recte dicimus, quæ non recte nomine vsum fructum appellantur, qui consistit in iure: Item vsum fructum non corpus, sed ius in corpore, quo sublato, & ipsam tolli necesse est, *leg. 2. de usufruct. in P. §. 1. eod. ap. Justinian.* Et componitur vsum fructus ex fructione & vsum, atque in facto aliquo eius, qui fruitur & vtitur, consistit, *l. 1. quantum dies usufruct. leg. eod. lib. 7. P. tit. 3.*

4 Sic in multis casibus vsum fructus pars domini est, vt ait Paulus in *l. 4. de usufruct.* Vsum fructuarius dominus pro parte scilicet indiuidua, quæ & totum dicitur: *l. vnum ex locis, de serui. l. Sabinus. com. diuid. in P. censeur dominus.* Sic enim noue Paulus explicio omnis aliorum pugnis. ¶ Quod si sit, vt quemadmodum in re communi pro indiuiduo locus socio inuito quicquam agere non potest, *Paul. in l. recte dicitur 25. §. primo de verborum significatione*, sic nec proprietarius potest inuito vsum fructuarius, proprietatem vendere in eius præiudicium, nec potest vsum fructuarius cogi accipere per manus proprietarii fructus, sed sibi ipse colligat, in quo differt ius vsum fructus a re: *l. de usufruct. leg. 107. litem si fundi de usufr. cum sim. l. Trebellianus 38. de usu & usufruct. leg. 4. lib. 33. tit. 2.* Qui enim vsum fructum habet, libere per se omnes fructus accipit rei vsum fructuaria: *l. de usufruct. leg. 107. litem si fundi de usufr. cum sim. l. 6.*

¶ Considero hic totam rem cum pleno dominio, quod habet proprietatem & vsum fructum seu fructum, *l. per procuratorem de acquir. possess. ita pars est, l. si vnus 28. §. ut si pater. de pact. in P. si consideres autem seorsum vsum fructum, vt ius seruicitatis, non pars domini est, sed dominium per se: quia in illis fructibus, qui proprietatem habent, ius non habet. & ita se explicat idem Paulus, dum dicit, vsum fructum non esse domini partem, *Paul. in l. recte dicitur 23. de ve. bonis signis. & addit, dicit. leg. recte, §. 1. in intelligendus Justinian. in §. si cui. de legat. vnam & eandem rem posse dici nostram pro parte, & totam nostram pro indiuiduo: imo & quando fructus pendet in fundo, non proprietarii, & ita pars domini in eius domino, non autem sunt vsum fructuarius, donec ab eo percipiantur, & a solo separantur, *l. si fur, 14. de usufruct. l. si usufructuarius 13. quibus modis usufruct. amitt. §. si vera. de ver. dicit. Cuius. l. in singulos, §. in fin. de annuis leg. lib. 33.***

7 P. tit. 1. si modo eius nomine sunt percepti, non alias: ¶ In quo differt a bonæ fidei possessore vsum fructuarius: hic enim vsum fructuarius excisos & demessos vel collectos fructus, siue maturos siue immaturos suos facit, si modo ipse vel alius suo nomine id fecerit, nec interest num vna collecta expressa sint, vel grana ab spica excussa *d. ill. proxime citatis, & l. si ab hinc §. si. de usufruct.* At bonæ fidei possessore quomodocumque & a quocumq; & cuiuscumque nomine fuerint a solo separati fructus, suos facit, *glo. singularis in hac distinctione, in dicit. leg. si fur, 14. in verb. percipiantur. per l. qui sci 25. §. in alieno, & §. praterea de usufr. in P. §. leg. an tepen. de rei vend. in P. ¶ Quod si pro beneficiati obseruandum est, qui se dicunt vsum fructuarius sacerdotiorum, eoque nomine sibi fructus & hereditibus usurpant, propter auctoritatem Iohannis Andreæ in *adit. ad c. premissi in verbo, reformari. de offic. ordin. in 6. seu cuiusdam glossella.* Quam tamen plerique merito reicere videntur, cum vsum fructum tantum putent, & procuratores & dispensatores rerum ecclesiasticarum & pauperum, *cautum 12. quest. 2. vt arbitretur committere sacrilegium eos, qui in alios vsum bona ecclesiastica abliguntur quam in pios vsum expendant, Adhuc 4. §. 5.* Sic enim D. Paulus vnus ex iis ad quorum pedes ferebantur Christianorum pecunie distribuendæ, prout cuique necessarium erat, dixit de se & sociis ad Timotheum scribens *ad Tim. 6. Habentes autem alimentis, & quibus**

tegamur, his contenti simus. Vereorque ne de illis dicatur, quod de Iuda, qui loculos ferebat communes, & qui sit erat & latro & laqueo se suspendit, *D. Ioan. Euang. c. 13.* Et certe si verum fateamur, nunquam fuit is animus eorum qui largiti sunt, eieci moysenarum nomine bona ecclesiæ ea impendi in magnifica illa prælatorum palatia, & castella, in tam præclaras vnguentarias, præditas beneficiarum proximis: quia si id cura illis fuisset, potius sibi referuissent, & suos maluissent his gaudere, quam alienigenas ab omni munere ecclesiastico & oratione memoriamque eorum alienos, suis pennis superbe intrueri adornatos. Verum ipsi viderint & forsitan respicient aliquando, dum experientur tor trage dias ex voluptatibus, forsitan nimium crebris eorum qui pauperem sequi debent in ecclesiam matrem lugubrem ex-citatis. Peperit certe religio diuitias, sed ipse pene suffocauerunt matrem. Curant plerique nunc de sibi conseruandis & rapientibus ecclesiæ diuitiis, olim autem sollicitudo maior in distribuendis. Olim omnis sollicitudo in inquirendo prælato, qui recte dispenseret oblata: hodie impudens auaritia in vsum fructibus oblati: & cum olim vix sibi vsum fructum ex illis auderent portigere, nunc se dominos audent possessoris intrepide asserere. Sed Deus velit & hunc errorem cum reliquis emendare. Quod se vsum fructuarius dicant non inuideo, sed quod furtes aliqui sint, nec recte dispensent fructus, valde dolendum. Nec miror, si quod non accipit Christus, tollat fructus, *can. maiores 16. q. 7. ¶ Sed si pergamus, & ostendamus non consequi perpetuo ex cõclusionone quod quis sit vsum fructuarius, omnes fructus suos eum facere. imo restringi ad alimenta aliquando, vt non debeant ecclesiastica per se agere ferre, si dixerimus eos tantum ex beneficiarum fructibus alimenta delibare debere. Si vxor itaq; relinquat vsum fructum marito & faciat vsum fructuarius, non consequitur inde iure aliud, quam alimenta exstantibus liberis, vt defendunt omnes fere interpretes, *Bald. in auth. hoc locum in vlt. q. si secum. nups. mulie. C. lafon in l. vlt. vers. in sex simili. de iudic. vid. toll. C. Baldus, & D. D. in l. Titia cum testamento §. Titia. de lega. 2.* Id ipsum quando maritus exstantibus liberis illisque institutis facit dominam & vsum fructuarius bonorum suorum vxorem, vt ea nihil præter alimenta inde habeat *gloss. Bart. & omnes interpretes in d. auth. hoc locum, & d. §. Titia. Boer. q. 61. & quest. 194. Ludo. Roman. consil. 118.* si præcedat de relictis liberis superstitibus: aliter enim si institutis extraneis relinquatur domina & vsum fructuaria, omnem vsum fructum perciperet: vel si institutis etiam liberis, illi præcederent, vt notat *Cæpolla lib. 1. de seru. vrb. præd. c. 4. num. 6.* post Barto. in *l. sicut in annos. per illum text. quibus mod. usufruct. amitt.* & *Alexand. consil. 6. in 3. volum.* Ceterum a matrimonio hoc ad coniunctionem prælati vel præpositi vel beneficiarii cum ecclesiæ, receptam ratiocinationem, *scilicet alterius 7. q. 1. nemo ambigit, eo excepto, quod sicut maritus accipit dotis fructus pro oneribus matrimonii, pro oneribus solut. matrim. C. l. dotis fructus. de in. dot. in P.* Non ita prælatus accepit omnino, sed propter officium suum exercendum, quod & in cura pauperum, & in distributione reddituum versatur etiam, cum officio in res diuinas impendendo. ¶ Fructuarius si causam proprietatis deteriorem facere non potest meliorem potest *l. acquiriturum 17. §. fructuarius, & l. usufructuarius 51. de usufruct.* neque vlla præscriptione ad retinendam proprietatem sibi suisque hereditibus muniti, *l. neque fructuarius, lib. 8. de usufr. C.* Dicitur postremis verbis finitionis, salua rerum substantia vsum fructum esse, vt intelligamus proprietatem saluam esse debere domino: & proinde cauendum ab vsum fructuario se boni viti arbitratu vsum fructum & fructurum, & cum vsum fructus ad se pertinere desiderit, siue mobilis rei sit, siue soli, §. itaque si pecunia & §. cetera, de usufr. *l. 1. usufruct. quem ad. caus. lib. 7. P. tit. 9. §. l. A. C. eod. Ital. Paul. lib. 3. sent. tit. 6. §. lib. 1. tit. 11. l. 2. 3. 4. 5. 6. 11. de usufr. earum rerum que usu consumuntur.* se restitutum, id est, non deteriorem causam se vsum fructus facturum, ceteraque acturum que in re sua faceret *l. 1. §. caute usufr. quem ad. caus. l. 1.* Et si sicut debet fructuarius vsum fructum, sic debet & proprietarius securus esse de proprietate, *l. si cuius 15. de usufr. & quem adm. quis vna. vt etiam testator qui donat vsum fructum vxori suæ omnium bonorum, non possit cautionem remittere, l. 1. C. de usufr. ¶ Est si & in cautione vsum fructus rerum que vsum fructum consistunt, vt vini, olei, frumenti, vt quodcumque restitutum faciendæ sit, eiusdem qualitatatis restituantur cuius sunt cum datur, aut estimatis rebus, pecunia nomine caueatur, quod & facilius est, *leg. si tibi vini, 7. de usufruct. erat rerum que usu consumuntur. dicit. §. cetera.* Propter hanc cautionem, vtendi fructuarius arbitri-**

B

trio boni viri toties experitur proprietarius, vel is cui caurum est, *diuersi enim sit cautio, l. si tibi. 8. v. usufruct. quemad. caue. l. si tibi decem. 6. de usufruct. earum rer. que usu, &c.* quoties fructuarius re abutitur, *l. 1. §. habet. usufr. quemad. caue. l. damni infecti stipulatio. 13. §. si cuius. 2. de dam. infecti. l. inter fructuarium. 10. eod. tit.* & propter cautionem restitutionis faciendae, rerum que usu consumuntur sic sua substantia per subrogationem. ¶ Vlpianus & ante traditionem rei usufructuariae, & post cautionem exigi posse respondit, *l. quoniam pecunia. 10. §. 1. de usufr. earum rer. que usu consumuntur.* ¶ Huic alius est cautio, qua prospicitur usufructuario, si quaestio, quod usufructuarius non sit, illi moueatur, ob qua usufructus ei dari differtur, nisi caueat de restituendo eo quod ex fructibus percepturus est, si oportuerit, *Paulus, in l. cum scilicet. 67. §. si fundus. de usufr. & quemad. quis via.* si tamen ipse esset in possessione, cum ei mouetur controversia, non differtetur perceptio. *l. pen. de agn. quoti. & usufr. eo quod pro illo praesumatur. §. commodum. de interd.* ¶ Quia ¶ & usufructuarius potest fructus percipere propria auctoritate, *l. fundi Trebatiani, & ibi notat. de usufr. leg.* quod non licet emptori fructuum fructibus pendentes, *l. qui pendentes vindemiam, de contrahen. emt. in P.* quia vendens fructus, videtur vendere corpora, *l. vacca, de emitt. P.* qui autem usufructum vendit, ius vendere videtur, quia pars domini, *l. 2. de usufr. l. recte dicimus. de verb. sign.* ¶ Et propterea ¶ usufructuario datur realis actio & coessoria & negotiorum que domino dantur, *l. usufr. si usufr. per. in P.* ¶ Cautiones istae itaque ¶ natura usufructus habent, ut usufructuarius re non abutatur, quae usufructum debet, sed tanquam bonus paterfamilias fruatur & percipiat quicquid ex fundo percipi potest ex fructibus, & lapidicinis, alluionibus, venationibus, piscationibus & similibus, *l. item si fundi. 10. l. sed & si quid. 19. in pr. & §. generaliter. l. 1. §. pen. & si. usufr. quemad. caue.* ¶ Proinde fundos recte colere debet, & seminarium agri conferendi causa paratum, semper renouare, quasi instrumentum agri, *d. l. cum de lanionis. §. pulvres. de fun. instrum.* ut finito usufructu, domino restituatur, *d. l. quoniam pecunia. 10. de usufr. ear. rer. que. &c.* ¶ Sicuti si gregis ¶ vel armenti usufructum habet, debet ex natis gregem supplere: & si quid natum non est, ex aliis aliunde perficere si gregis sit aliter usufructus, non autem si separatim singulorum caprum, *l. item si fundi. 10. §. seminaris. de usufr.* ¶ Cogitur ¶ & per arbitrium ¶ sublerere arbores in locum demortuarum, *Vlpianus. in l. vetus. 75. §. si. l. vel inuulium. 76. cum seq. de usufr. in P. & l. haecenus. 8. §. 1. l. agri. 22. eod. vel excillarum, nisi sine culpa sua aut vi tempestatis fuerint euersae. Paulus. l. arbores. 66. eod.* ¶ Et quia ¶ omnes fructus ¶ rei ad usufructuarium pertinent, reficere quoque ades per arbitrium cogitur, haecenus tamen, ut facta tecta habeat, verum si qua parte vultate corruiissent, nec proprietarius nec usufructuarius coguntur reficere. At si haeres eius qui reliquit usufructum, refecerit, debet pati fructuarium vti, qui tantum ad modicam refectionem tenetur, *l. usufructu legato. 7. & l. haecenus. 8. de usufr. P. l. inter fructuarium. 20. de dam. infecti. libr. 39. tit. 2.* quia in omnibus seruitutibus refectionis ad eum pertinet qui sibi seruitutem asserit, non ad eum, cuius res seruit, *l. est forte. 6. §. Gallus. si ser. vind. lib. 8. P. tit. 5. l. sicut refectionis. 8. eod.* Quam si non exlequatur, vel si abiens sit, heres & proprietarius, si faciat, ab eo repetit, *l. si absente fructuario. 55. de usufr.* nisi vel ipse heres vel proprietarius ex pacto vel testamento & iussu testatoris teneantur reficere, *l. si exiraneo. 53. §. si. & l. quod si heres. 54. de fundo dot. vel usufructuarius paratus sit recedere ab usufructu, si absente §. de usufr. l. cum fructuarius. 71. de usufr. in P.* dummodo ipse damnum non dederit aut sui, quod refectionem exigat: tenetur enim tunc quamuis velit cedere, *l. sed cum fructuarius. 72. de usufr. in P.* nam debet salua substantia rem restituere, ut diximus. Sicuti et si quid praeter facta tecta & ultra quam impendi debebat ab eo rogatus sit, potest a proprietario repetere, *l. cum ad quum. 7. de usufructu. C.* Ceterum in expensis istis faciendis distinguendum est, an respiciant rem ipsam, & ad conseruationem proprietatis pertineant: an vero usufructus gratia fiant, ut has usufructuarius sibi imputet, alias priores proprietatis dominus: quemadmodum minuunt dotem & imputantur vxori, non marito usufructuario, impensa necessariae in valetudinem seruorum factae, & pro vtilitate agri, ut si insulam rumentem fullerit, & similes, *leg. 2. §. 4. §. de impens. in rebus dot. fact. libr. 25. tit. 1. l. vnic. §. sed nec ob impensas. de res vxor. actio. libro 5. tit. 13.* quae ad perpetuam vtilitatem proprietatis pertinent, non quae ad temporalem rei custodiam, quia ille sumptibus

fieri debent marito ut usufructuarii, *l. 3. l. penult. & fin. de impens. in reb. dotat. fact. in P.* Quod & in aliis quibuslibet possessoribus ferre locum habet, *l. sed est hereditas. §. 1. ad exhib. in P. l. in reb. §. possim; commod. P. l. si res. de rei vin. in P.* Et haec vera, tamen si ferum in dotem datarum usufructus tantum ad maritum pertineat, & res restituendae sint: aliter namque quando res estimatae datae sunt nec reddendae, sibi impensas imputat maritus, ut in rebus propriis, *l. interest. 7. de usufr. C.* Imputat etiam usufructuarius impensas omnes, quae usufructum respiciunt, etiam magnas. Nam licet praedia quaedam talia sint, ut magis in ea impendamus, quam de illis acquiramus, tamen usufructus eorum relinquere potest, *l. si aua. 48. §. si. de usufr. in P. l. arborib. 13. §. de illo. eod.* ut si usufructuarius velit assequi cum onere, habeat vel cedat, vel expectet fructum rei, si res habitura eum sit, quae nunc non habet, *l. si infans. 62. de usufr. P.* Quare & impendia in seruis qui usufructum debent, faciendae sunt ab usufructuario, siue sani sint, siue aegroti, *l. sicut impendia. 52. eod. tit.* eosque & sufficienter tenetur alere & vestire, secundum ordinem & dignitatem mancipiorum. ¶ Nec debent ¶ iis abuti, licet secundum conditionem eorum vti: Nam si librarium rus mittat, & qualum & calcem portare cogat, vel histrionem, balneatorem faciat, vel de symphoniacio atriensem, vel de palestra stercorandis latrinis praeponat, abuti videtur proprietate, *l. sed est quid. 19. §. mancipiorum, & §. sufficienter. de usufructu. P.* ¶ In summa, ¶ cum usufructuarius omnem curam rei, qua frui debet, suscipere, custodiam prestare ei debet, & agere quae in suis ageret, ut usufructuarius interpellare, *l. 1. §. si. & l. 2. de usufr. quemad. caue. lib. 1. P. tit. 9. l. si fundo. de fund. dot. d. l. sed est quid. §. fin. & ne alienentur res, prospicere: neque habet in potestate proprietatem rerum oppignerandi, l. interest. 6. C. de usufr. vel vendendi, l. usufructu marit. 9. C. eod. l. item si fundi. 10. §. instrumentis. eod. P.* ¶ Proprietarius ¶ autem potest pignori dare, *l. 2. & 6. C. de usufr. & seruum usufructum debentem noxae dedere, cum inde usufructus non impediatur, item castigare dummodo de ministerio usufructus non reddat deformem, neve occidat, l. locum. 21. §. pen. & fin. de usufr. & quemad. quis via.* Potest tamen usufructuarius usufructum locare, vendere, vel rem fruendam alii aut precario concedere donare, vel fructus, quia & tunc is vti videtur, & sibi retinere nomine alterius, *l. arboribus. 13. §. usufructuarius. de usufructu. P. §. 1. de usu & hab. l. nam vititur. 45. & 2. seq. & l. quod nostrum. 70. de usufructu. in P.* ut tandiu scilicet fruatur, in quem fit translatio, quandiu potest frui qui transferri: exceptis velsibus, quarum usufructuarius est, quas non potest locare, quia sic non veretur illis bonus paterfamilias, *l. sed est quid. §. est velt. inuenturum. de usufr. in P.* ¶ Potest & inuentum conductorem in re cuius usufructum acquirat, expellere, *l. auctores. 66. §. de usufr. P.* vti emptori quoque id ipsum locat, *l. Iulianus. §. si fructibus. de action. emt. in P. l. emtorem, C. locat. l. si cum vendens de contrah. emt. in P.* ¶ Qui adiu ¶ usufructum habet, potest lumina aperire quidem, sed non claudere, poterit & ornare picuris, marmore, sigillis: non dietas transformare, vel coniungere, vel separare, vel aditus posticaeque euertere, vel refug a aperire, vel attriu mutare, vel vitidaria ad alium modum conuertere, nec qualitatem aedium immutare, non alius tollere, non meritoriam ibi facere seu diuerforium, vel fulloniam, *de his Iulia. l. aquisimum. 17. §. sed stadium, cum seqq. §. §.* Sed et si quid in aedificauerit, postea neque eum tollere hoc, neque refringere posse, refixa plane vendicare posse placuit, *l. sed est quid. 19. eod.* Nec ei aedificium incoatum consummate licet, etiam si aliter habitare non possit, *l. aquisimum. §. item Derna. l. usufructu. 7. §. hac ratione. eod.* nec nouum tectorum parietibus, qui rudes essent, imponere, etiam si melior fiat causa, *l. usufructuarius. 68. §. 1. eod.* nec nouum rium parietibus imponere, *l. usufructuarius. 51. eod.* Neque proprietarius ipse haec eadem facere potest, sine voluntate usufructuarii, *d. l. 68.* quia loci videntur in dominio, & ita inuito altero, alteri in re communi nihil licet, *l. parietem. 7. de seru. vrb. praed. in P. l. Sabinius. com. diuid. P.* ut neque proprietarius in area, cuius usufructus debetur, aedificium ponere possit, *l. usufructu. 7. §. fin. de usufr. l. repati. §. si. & l. 6. & 7. quib. mod. usufr. amit. ne impediatur usufructum.* Sed nec seruitutem imponere potest proprietarius, etiam coscientie fructuario, nec amittere: acquirere autem plane potest inuito fructuario. Fructuarius tamen nec acquirere seruitutem potest, retinere autem potest: & si forte quaesita fuerit, non vrente fructuario, amissa, hoc quoque nomine tenebitur, *l. sed est quid. 19. §. fin. de usufructu.* Veru potest proprietarius locum facere religiosum

confer-

consentiente usufructuario, idque favore religionis receptum, *l. p. in l. locum 21. de usufr. & quan. quis. vi.*

De Rebus, in quibus usufructus constituitur. Cap. 4.

- 1 *Omnium rerum potest esse concessus usufructus.*
- 2 *Etiamservitutum, & quomodo servitus servitutis esse potest.*
- 3 *Usufructus mobilium & immobilium constituitur potest.*

¶ **Q**uamquam ex superioribus apparere possit, in quibus rebus constituitur usufructus, tamen per anacephaloesin breuiter explicio generaliter omnium rerum, quæ in patrimonio esse nostro possunt, constitui posse usufructum, nisi in legato excedat dodrantis ætimationem, *l. omnium 3. de usufr. P. l. 3. de usufr. earum rer. que usu consumuntur.*

¶ **E**t quamuis servitus prædialis usufructus legari non possit, & ideo servitutis prædialis usufructus legari non possit, quia etiam nec in bonis nec extra bona nostra esse videtur: tamen incerti actione ab herede eius, qui legavit, peti potest, ut legatario quamdiu vixerit, eundi, agendi ducendiue facultatem præstet, *l. 1. de usu & usufruct. legato lib. 32. P. tit. 2.* ¶ Potest ¶ & constitui pro parte bonorum, & pro parte diuisa & indiuisa, *l. si alii usufr. 49. de usufr. in P. d. l. usufructus 5. eod.* Ergo constitui poterit in fundis ædibus, seruis, iumentis, & in ceteris rebus, §. constituitur, *de usufr. l. 3. §. constituitur, eod. P. soli & mobilibus, l. usufructu legato 7. eo. ex lana. l. si lana 11. de usufruct. earum rer. que usu consumuntur, odoribus aromatibus, statua, l. si statua 48. de usufr. P. numismatibus vel argenteis veteribus, quibus pro gemmis vriolemus, l. numismatum 35. eod. P. l. Proculus eod. in partu, l. vicius fui 75. §. quid tamen, de usufr. in his que vlu cõsumuntur. ea cautione & lege, §. constituitur, & l. 2. de usufr. uel. ear. rerum que usu consumuntur, quam superiori capite explicauimus.*

De Acquisitione & Extinctione usufructus. Cap. 5.

- 1 *Usus, habitatio usufructus, acquiruntur ultimis voluntatibus & pactionibus, quomodo per singula.*
- 2 *Servitutes aliquando fuerunt impræscriptibiles, nunc contra.*
- 3 *Usufructus extinguitur multis modis, ex parte rerum, personarum, deficiente conditione & tempore. Primum ex parte rerum.*
- 4 *Usufructus adium, que omnino corruerunt vel consumta sunt, non restituitur respectu & ædificio ædificio, cõtra naturam seruitutum prædialium: vide & aliam usufructus & seruitutis differentiam, num. 10. seruitutes prædiales bene restituntur restituo ædificio vel prædio, &c.*
- 5 *Cessione usufructus facta proprietario, vel contra, usufructus extinguitur.*
- 6 *Usufructus etiam extinguitur ademptione, & repudiatione legati.*
- 7 *Usufructus ex parte personarum, morte & capitis minutione usufructuarii, non proprietarii extinguitur.*
- 8 *Morto filiofamilias vel seruo, qui usufructuarii relictus erant, usufructus remanet penes patrem & dominum, & contra, mortuo patre penes filium.*
- 9 *Usufructus qua capitis minutione perit.*
- 10 *Usufructus non extinguitur morte usufructuarii, nec minutione capitis, siis grauius est alteri usufructum restituere.*
- 11 *Usufructus & aliarum seruitutum prædialium realium differentia, que non extinguitur morte vel capitis minutione eius habet seruitutem.*
- 12 *Usufructus extinguitur deficiente conditione, & adueniente die.*
- 13 *Usufructus finitur non utendo: Exceptis operis seruatorum.*
- 14 *Usufructus relictus ciuitati, quomodo extinguatur morte, & alius modis: vide num. 11.*
- 15 *Ararium ciuitati inducere quid, & quibus indultum.*
- 16 *Ciuitates quomodo intereant.*
- 17 *Usufructus relictus ciuitati, extinguatur centum annorum spatium. Ecce si relictus usufructus quoque centum annorum tempore finitur.*
- 18 *Extinctus usufructus ut plerumque ad proprietatem reuertitur, & quando alio.*
- 19 *Iure accrescendi quomodo usufructus accedat.*

21 *Coniunctio iuris accrescendi tripliciter fit, re, verbis, & triquisq; interuenientibus.*

¶ **C**onstituitur & ¶ acquiritur usufructus usus, & habitatio ex ultimis voluntatibus ut ex legato *l. 3. & 9. de usufr. & quemad. quis. vta. 10. tit. de usu & usufruct. legat. conuentionibus, pactionibus & stipulationibus, §. sine testamento, de usufruct. P. & l. 3. §. sine testamen. eod. titul. per iudicium familiae ereiscundæ & communi diuidendo cum alii usufructum, alii proprietatem iudex adiudicauerit, *l. usufructus, §. constitutio, de usufr. P. vel pure, vel ex die, vel in diem, l. 3. & si. de usufr. l. 1. §. item si ex die, quand. usufruct. leg. ced. lib. 7. P. tit. 3. l. 1. quibus modis usufruct. amitt. in annos singulos, l. 3. quibus mod. usufruct. vel usufruct. lib. 7. P. tit. 4. vni vel duobus simul alternis: pnis, l. 2. §. fin. eod. sub conditione, l. sub conditione 61. de usufr. Inutiliter tamen relinqueretur usufructus alicui, cum is morietur, collatus in id tempus quo a persona discedere incipit. ¶ Acquiritur ¶ quoque; præscriptio longi temporis codicis iure, *l. fin. de præscript. long. temp. quamuis antiquo, quo impræscriptibiles erant seruitutes, l. seruitutes, lib. 14. de serui. aliud fuisset receptum, l. iusto, l. 4. §. antepe. de usur. P. item iure accrescendi, l. 1. & 4. §. 1. de usufr. accresc. P.***

¶ **E**xtinguitur ¶ autem usufructus, vel ratione rerum, quæ debent eum, vel personarum, quibus debetur, vel deficiente conditione vel tempore: ex parte rerum, si res in qua usufructus erat constituitur interierit, ut si ædes incendio consumatur, *l. Titio, §. 8. de usufr. P. l. 5. de usufr. legat. P. cum similib. ibi nota.* vel si terra motu, vel vitio suo corruerunt in totum, ut nec aræ quidem usufructus debeatur, non cæmentorum, §. eo amplius constat, *de usufr. ap. Iustin. Vlpian. l. repeti potest, l. 5. §. rei mutatione, quibus mod. usufr. amit. lib. 7. P. tit. 4. l. seruitutes 19. §. si sublatum de serui. verb. præd. lib. 8. P. tit. 2. l. quoties 41. §. fin. eod. tit. de usufr. l. si. cui. de usufr. P. etiam si reficiatur ex iisdem cæmentis, l. quid tamen 10. §. in nauis, quib. modis usufr. amit. In quo hæc seruitus usufructus differt a seruitutibus realibus prædialibus, in quibus restituo ædificio restituitur seruitus, *d. l. seruitutes, §. si sublatum, l. si testamento, & l. cum, de serui. verban. l. & si socio, & leg. etiam si serui. vnd. in P. Veruntamen ¶ si usufructus fundi legatus sit, & in eo ædificia sint, & interierint vel corruerint, usufructus aræ erit eius, cuius est & fundi, non enim principaliter usufructus adiu legatus erat, sed fundi, cui ædificium ut accessorium aduenit, *l. penult. & fin. quibus modis usufr. amit.* Si pecus quod in usufructu est moriatur, caro & corum pecoris non sunt in fructu, *l. fin. eod. Perit & usufructus legati gregis, si tantum numerus gregis decreuerit, ut grex non intelligatur, l. fundi 8. & l. sed & eod. tit. & l. quid tamen 10. quibus mod. usufr. amit. l. qui usufructum aræ 43. de usufr. P. Mutatione quoque rei interit usufructus, ut si testator qui legauit usufructum balnei, ex balneo tabernam vel dietam fecerit: Histrionem cuius debitus usufructus, in alium ministerium transtulerit, *l. si cni balnei 12. eod. quib. mod. usufr. quia ius hoc est in corpore leg. 2. de usufr. in P. §. 1. eod. tit. ap. Iustin. veluti accidens in substantia, & corpore sublato, necesse est hoc ius interire. Quo fit, ut redeunte statu corporis, natura sine artificio in pristinum statum redeat, & extinctus vel melius suppressus usufructus: vel quando ager in quo usufructum habemus occupatur a flumine, amittimus usufructum, & quando eodem impetu recesserit aqua, quo venit, sicut restituitur proprietatis, sic & usufructus, *l. si ager 23. & l. cum usufr. 24. quibus modis usufr. amit.* Sic si ager ab hostibus sit occupatus seruusve captus, & redeant vel redimantur iure postliminii, restituetur eorum usufructus, *l. si ager ab hostibus 26. eod. l. postliminium, de capti. & postliminio reuerf.* Neque tamen vfucapio proprietatis priuat aliquem usufructu, *l. locum 21. §. proprietarius, de usufr. in P. l. iusto 44. §. non mutat, de usufr. lib. 41. P. tit. 3. quamuis paulo aliter dixeris in operis legatis, nam seruo vfucapto, legatum operum eius perit, *l. 2. §. fin. de usu & usufr. leg. ¶ Extinguitur ¶ deinceps usufructus, si domino proprietatis ab usufructuario cedatur: nam cedendo extraneo nihil agitur, vel ex contrario, si usufructuarius proprietatem rei acquirerit, quæ res consolidatio appellatur, *l. in finitur, de usufr. ap. Iustin. ¶ Item ¶ redemptione legati, l. si tibi fundi 17. l. si seruus 27. quib. mod. usufr. amit. l. quoties 41. §. quod si filius, & l. dominus usufructuario, 64. de usufr. P. l. etia a testatore, l. per seruum 14. §. fin. de usu & hab. P. lib. 7. tit. 9. l. idem generali 31. §. idem que fit de usu & usufr. leg. P. vel repudiatione legati, *l. si Titio fundus 10. de usu & usufr. legat.********